

Nordiska fornlemningar 02

Hällristning i Bohuslän

Återutgivning av text från 1819

En gratis e-bok från
e-boksforlaget.se

Nordiska fornlemningar 2
– II. Hällristning i Bohuslän
– Återutgivning av text från 1819

av Johan Gustaf Liljegren
och Carl Georg Brunius

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-267-1

Copyright © 2017 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du läsa den allra första beskrivningen av hållristningen Aspeberget i världsarvets Tanums hållristningar.

Den korta texten beskriver hällen och dess spännande figurer. En spännande detalj är att hällen beskrivs som helt svart – i dag är det en av de vitaste hällarna i Bohuslän.

Det här är också en av de mest hotade hållristningarna i världsarvet. Det dåliga berget gör att figurerna sakta men säkert vittrar bort. För att skydda hällen täcks den varje vinter över med en tjock gummimatta.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1819 i tidskriften "Nordiska fornlemningar. I-II Häftet" med rubriken "II. Hållristning i Bohuslän". Författare till texten är Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksbiblioteket i januari 2017.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

II. Hällristning i Bohuslän

Den här texten publicerades ursprungligen år 1819 i tidskriften "Nordiska fornlemningar. I-II Häftet" med rubriken "II. Hällristning i Bohuslän". Författare till texten är Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

Om efterrättelser vore att tillgå, skulle det troligtvis hos de aldräflästa folkslag röjas spår efter en mer eller minre fullkomlig bildskrift. Det är märkligt, att en sådan ej hittills i Norden blifvit eftersökt, men ännu märkligare är det, att de så kallade hällristningarne en tid bortåt varit kända, utan att ådraga sig någon närmare undersökning. Härmed förstås de, i våra klippor, än helt och hållet fördjupade, än i conturer afskildrade menniskogestalter, fyrfotade djurskapnader, fogelliknelser, ormslingror, skeppsformer, vapen, m. m., som ofta hafva till hvarandra ett påtagligt förhållande, hvaraf inhemtas, genom fleras jemförelse, ett begrepp om de urgamle Skandinavers plägseder, dem häfderna, enligt all förmodan, icke känna. Likasom hällristningarne äro, hvad de måste vara, vida enklare än de Egyptiska hieroglypherna, så äro de ock mer invecklade än

den Mexicanska figurskriften. På våra bergtaflor föreställas, i stöd af den slutsats, som af nära hundrares granskning kunnat dragas, stridsmäns styrka med breda skuldror och tjocka vador, lättsinnighet med priaper, landstigningar med fötter, rädsla med harar, hotande förebud med foglar (*fylgior*) och döden med skåliga hålor i form af omvända ätthögar. Ej sällan äro likväl framställningarne långt enfalligare, så att de icke tyckas vara annat än en fortsatt teckning af de äfventyr, man velat för efterkommande bevara. Såsom ett prof härpå kan en svartaktig, föga sluttande bergshäll nämnas, hvilken ligger till venster om Lislebys kyrkogångsstig, i Tegneby utmark och Tanums socken, hvarest stå

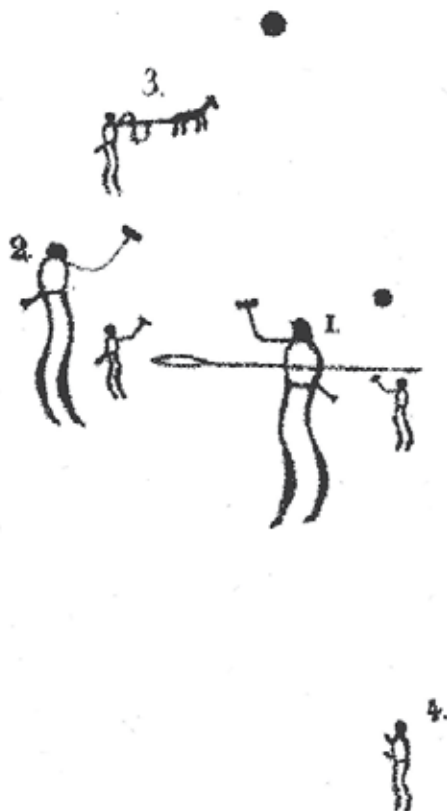
1. och 2., tvänne kämpar i envige, med hvardera sin följesven. Alla äro utrustade med stridsklubbor, och de trenne af dem bära svärd vid sidan, hvarförutan 1. förer ett kastspjut, må hända derför att hans secundant är utan svärd. Vid närmare påseende skönjes af det föregående, hvarför 2. utmanat eller blifvit utmanad, och hvarför det kan påstås, att hans motståndare här fått sin bane.

3. torde vara en plogman, och

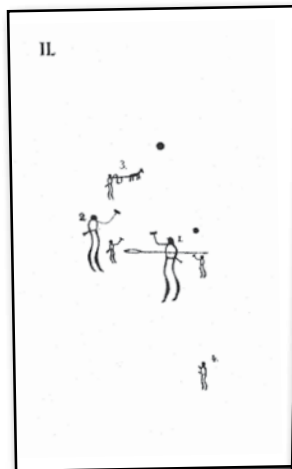
4. en lättsinnig åskådare. Allt är aftaget i den scala, att 1 tum svarar mot 1 aln.

Oaktadt denna tydning måste förekomma alltför vågad och själf-tagen, torde den likafullt kanske just för sin nyhet förtjena ett mildare bedömande, intilldess ofvan anförda inhuggningar, som nyligen blifvit funna och till en stor del ur jorden framgrädda, komma att serskildt utgifvas.

II.

Hällristning i Bohuslän.

II. Hållristning i Bohuslän.

[illegible]

att ett de lichte tyckas vara smett på en fortsett teckning af de lifrentyr, man velat för aftecknande beträffa. Såsom ett prof härpå kan en smärre, tillräckligt afstundade bergskull nämna, hvilken ligger till väster om Liseby kyrkogårdsgård. I Tegsby nämnd och Tamsås socken, hvarst

1. och 2. tvänne kläpar i evige, med kvad-
derna sin följere. Alla Eto utvande med strida-
klöbber, och de trenas af dem hana vinda vid sin-
den, beströfva 1. fleret ett kassup, vil hända
derföre att hana sekundet är utan strid. Vid
slutnans påstandet sköts af det flerstående, be-
ströfva 2. utkomst eller lifvit utkomst, och beströ-
re det hana påstå, att hana mottagande här till
sin hana.

3. torde vara en plogman, och
4. en ländslags bildare. Allt är sättes i den
enla, med 2 tunn svarter mot 3 ala.

Öfverdras denna tydliga miljö. Hvar som
är vigd och sällings, torde den lika alla
som för är sin nyhet förnämde att mildare bed-
mende, tillfälliga elvan sällsda lekningsingen, som
nyligen blifvit funna och till en stor del av jor-
dens ångdrifva, komma att avslöja sig.

was marginal, none at all visible in the

Viktiga ord och personer

Aln.

Längdmått. En aln är 59 cm.

Brunius, Carl Georg.

[1792–1869] Konstnär, arkitekt och konsthistoriker som växte upp i ett av världens mest hållristningsrikaste områden, Tanum. Mest känd för sin bok "Försök till förklaringar öfver hållristningar" som kom 1868.

Envig.

En typ av duell som användes för att avgöra tvister. Begreppet envig slutade användas under medeltiden.

Liljegren, Johan Gustaf.

[1791–1837] Svensk fornforskare och riksantikvarie. Var en av landets första professionella arkeologer och var verksam som professor i ämnet vid Lunds universitet. Var en av 1800-talets främsta experter på runor och gav bland annat ut "Run-urkunder" (1833).

Priaper.

Äldre ord inom konsten som helt enkelt betyder "penis". Ordet

kommer från antikens fruktbarhetsgud Priapos. Denne skildrades alltid med en enorm fallos som ibland var lika stor gudens kropp.

Tum.

Längdmått. När den här texten skrevs var en tum 24,7 mm lång.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Det här förlaget är specialiserat på utgivning av äldre texter om arkeologi, resor och biografier.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott«"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"
- "Solgudens yxa och Tors hammare"

Arkeologi

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "En resa på Rhen år 1866"
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikinger

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)